

Kuolema ja hautaan siunaaminen

1	Kuolintieto.....	2
1.1	Kuolemasta ilmoittaminen	2
1.2	Ilmoitus tapahtuneesta hautauksesta.....	2
1.3	Kuolemasta ilmoittaminen jumalanpalveluksessa ja lehdessä	2
2	Hautaan siunaaminen.....	3
2.1	Hautaan siunaamisen paikka ja toimittaja.....	3
2.2	Ulkomailla kuolleen hautaaminen tai tuhkaaminen Suomessa.....	3
2.3	Tuhkan tuominen ulkomailta ja sijoittaminen hautausmaahan	3
2.4	Poissaolevan siunaaminen	3
2.5	Toiseen kirkkokuntaan kuuluvan siunaaminen	3
2.6	Kirkkoon kuulumattoman siunaaminen.....	4
3	Hautaoikeus ja hautasija	4
4	Tuhkahautaus.....	4
5	Alle 22-viikkoisen sikiön hautaaminen	5
6	Hätäkastettuna kuolleen tietojen kirjaaminen	5
7	Kuolleeksi julistaminen.....	5
8	Hautausjärjestelyjä koskeva lomakemalli.....	5
9	Hautaan siunaamisen ajankohtaa ja paikkaa koskevan tiedon julkisuus.....	6

1 Kuolintieto

1.1 Kuolemasta ilmoittaminen

Lääkäri toteaa henkilön kuolleeksi ja täyttää 3-osaisen asiakirjan, johon kuuluvat: kuolintodistus, ilmoitus kuolemasta väestötietojärjestelmään ja haudauslupa

Kuolintodistus

Lääkäri toimittaa kuolintodistuksen Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen oikeuslääkintäyksikköön¹, josta se lähetetään tarkastuksen jälkeen Tilastokeskukseen. Pyydetessä lääkäri antaa kuolintodistuksen jäljennöksen myös lähiomaisille.

Ilmoitus kuolemasta väestötietojärjestelmään

Lääkäri toimittaa lomakkeen vainajan viimeisen kotikunnan maistraattiin. Maistraatti tallentaa tiedon kuolemasta väestötietojärjestelmään.

Jotta ulkomailla kuolleen henkilön kuolintieto voidaan Suomessa merkitä väestötietojärjestelmään, tulee todistus henkilön kuolemasta toimittaa alkuperäisenä ja virallisesti oikeaksi todistettuna jäljennöksenä lähimpään Suomen edustustoon tai Suomeen viimeisen kotikunnan maistraatille. Koska kuolintodistus on laadittu yleensä antomaan kielellä, virallisen kääntäjän tulee suomentaa/ruotsintaa kuolintodistus.

Väestötietojärjestelmään ei tallenneta ilmoitusta kuolleena syntyneestä, vaan lääkäri ilmoittaa kuolintiedon Kansaneläkelaitokselle (Kela). Kelalle lähetetään ilmoitus myös alle 28 vrk:n ikäisenä kuolleesta lapsesta.

Haudauslupa

Lääkäri antaa haudausluvan henkilölle, joka on ilmoittanut huolehtivansa hautauksesta. Tämä toimittaa luvan edelleen hautausmaan tai krematorion omistajalle. Haudausluvan esittäminen hautaamisen tai tuhkaamisen edellytyksenä ei ole välttämätöntä, jos tieto kuolemasta on merkitty väestötietojärjestelmään.

1.2 Ilmoitus tapahtuneesta hautauksesta

Haudausmaan tai krematorion omistajan on hautauksen tai tuhkauksen jälkeen viipymättä ilmoitettava toimituksen ajasta ja paikasta vainajan viimeiselle seurakunnalle tai maistraatille. Ilmoitus voidaan tehdä Lupa hautaamiseen -lomakkeella, Väestörekisterikeskuksen painattamalla lomakkeella (VRK 1.53) tai tulosteella hautakirjanpidon järjestelmästä.

1.3 Kuolemasta ilmoittaminen jumalanpalveluksessa ja lehdessä

Seurakunnan jäsenen kuolemasta ilmoitetaan myös hänen kotiseurakuntansa jumalanpalveluksessa ja lehdessä. Ilmoittamisesta sovitaan vainajan omaisten kanssa.

¹ www.thl.fi

2 Hautaan siunaaminen

2.1 Hautaan siunaamisen paikka ja toimittaja

Hautaan siunaamisen toimittaa pappi kirkossa, siunauskappelissa, haudalla tai vainajan kotona sen mukaan kuin lähiomaiset² siitä papin/seurakunnan kanssa sopivat.

Poikkeustapauksessa kirkon jäsenen hautaan siunaamisen voi toimittaa muunkin kristillisen kirkon tai siihen rinnastettavan yhteisön pappi, mikäli se perustuu vainajan selvästi ilmaisemaan tahtoon ja siitä sovitaan seurakunnan kirkkoherran kanssa.³

2.2 Ulkomailla kuolleen hautaaminen tai tuhkaaminen Suomessa

Jos ulkomailla asunut ja kuollut henkilö haudataan tai tuhkataan Suomessa, hautauslupaa voi pyytää oikeuslääkäriltä.

2.3 Tuhkan tuominen ulkomailta ja sijoittaminen hautausmaahan

Tuhkan tuomiseen ulkomailta ei vaadita asiakirjoja. Seurakunta ei edellytä mitään papereita tuhkan sijoittamista varten. Omaisten on kuitenkin annettava tarvittavat tiedot hautarekisteriä varten. Erityisestä syystä seurakunta voi vaatia tarkempaa selvitystä tuhkan alkuperästä. Ennen Suomen kansalaisen tai Suomessa vakinaisesti asuvan ulkomaalaisen tuhkan sijoittamista hautausmaahan seurakunnan tulee varmistua, että kuolintieto on kirjattu väestötietojärjestelmään.

2.4 Poissaolevan siunaaminen

Kirkkokäsikirjan kaavaa soveltaen voidaan siunaus toimittaa ilman, että kuolleen ruumis on paikalla, jos henkilö on kadonneeksi joutuneena julistettu kuolleeksi tai siunaamatta haudattu muualle. Omaisille on syytä korostaa, että oikeudellinen kuolleeksi julistaminen on toimitettava erikseen. Kuolleeksi julistamisen tulee tapahtua ennen hautaan siunaamista. Seurakunta voi kuitenkin järjestää yhdessä omaisten kanssa muistotilaisuuden jo ennen kuolleeksi julistamista.

2.5 Toiseen kirkkokuntaan kuuluvan siunaaminen

Evankelis-luterilaisen seurakunnan pappia voidaan pyytää toimittamaan jonkin toisen kristillisen kirkkokunnan jäsenen hautaan siunaaminen. Hautaan siunaamisen on perustuttava vainajan eläessään ilmoittamaan selvään tahtoon. Asiasta on lisäksi keskusteltava sen seurakunnan edustajan kanssa, johon vainaja on kuulunut. Käytännössä tämä edellyttää, että siunauksesta ollaan virkatietä yhteydessä kyseiseen seurakuntaan. Yhteydenottoa ei voida jättää pelkästään vainajan omaisten tehtäväksi.

² Hautaustoimilaki 23 §

³ KJ 2:22

Seurakunta ei voi velvoittaa omaisia järjestämään seurakunnan jäsenen kristillistä hautaus- ta. Ristiriitatilanteissa voidaan asiasta käydä keskustelua, mutta hallinnollisia päätöksiä ei siitä voida tehdä.

2.6 Kirkkoon kuulumattoman siunaaminen

Kirkkoon kuulumaton henkilö voidaan siunata hautaan, jos omaiset tai muut vainajan hau- tauksesta huolehtivat henkilöt sitä pyytävät. Siunausta ei kuitenkaan toimiteta, jos vainaja on selvästi ilmaissut tahtovansa toisin tai jos pappi sielunhoidollisessa keskustelussa tai muulla tavoin saamansa käsityksen nojalla katsoo, ettei kirkolliseen hautaan siunaamiseen ole riittäviä perusteita.⁴ Pappi ei myöskään ole velvollinen vastoin omaa näkemystään vai- najan tahdosta toimittamaan kirkkoon kuulumattoman hautaan siunaamista.⁵

Edellä sanotut periaatteet edellyttävät, että papin on saatava tilaisuus keskustella omaisten kanssa, ennen kuin hautaan siunaamisesta sovitaan. Tästä syystä siunaamisaikaa ei voida vahvistaa ennen papin kanssa käytyä keskustelua.

3 Hautaoikeus ja hautasija

Seurakunnan on luovutettava hautasija kaikille oman kunnan asukkaille.⁶ Seurakunta voi luovuttaa hautasijan muillekin. Sellaisella, jolla on oikeus tulla haudatuksi aiemmin luovu- tettuun hautaan, on tämä oikeus asuinpaikkakunnasta riippumatta. Seurakunnan on tarjot- tava oman kunnan asukkaalle sekä arkku- että tuhkahautausvaihtoehdot. Seurakunnalla on velvollisuus luovuttaa pyydettyä hautapaikka tunnustuksettomalta hauta-alueelta.

Hautauksen maksuperusteiden on oltava samat kaikille kunnan asukkaille seurakunnan jä- senyydestä riippumatta. Kunnan velvollisuus on huolehtia varattomien vainajien hautaus- kustannuksista.

4 Tuhkahautaus

Tuhkahautaus on arkkuhautaukseen rinnastettava tapahtuma.⁷ Hautaan siunaaminen ta- pahtuu ennen tuhkaamista. Siunaaminen voi tapahtua tuhkaamisen jälkeen esim. silloin, kun kuolema on tapahtunut ulkomailla.

Vainajan saa tuhkata Suomessa vain aluehallintoviraston hyväksymä krematorio. Tuhka voidaan luovuttaa myös muualle sijoitettavaksi. Omainen, joka hakee tuhkan, allekirjoittaa kuitenkin, josta ilmenee hautauspaikka. Tuhka voidaan haudata tai sirotella muualle kuin hau- tausmaahan vain maa-alueen tai vesistön omistajan luvalla. Hautaus- ja krematorionpitäjän rekistereistä säädetään hautaustoimilaisissa.

Tuhka on vuoden kuluessa tuhkaamisesta haudattava tai muulla tavoin sijoitettava pysy- västi yhteen paikkaan.⁸

⁴ KJ 2:23

⁵ KJ 2:23

⁶ Hautaustoimilaki 6 §

⁷ Terveystieteiden tutkimuskeskus 40 §

⁸ Hautaustoimilaki 19 §

5 Alle 22-viikkoisen sikiön hautaaminen

Yli 22-viikkoina kuolleelle sikiölle toimitetaan aina hautaan siunaaminen. Alle 22-viikkoinen sikiö voidaan siunata ja haudata, mikäli hänen vanhempiensa kanssa niin sovitaan. Jos hautaan siunaamista ei toimiteta, on mahdollista kuitenkin järjestää hartaushetki sairaalassa, kirkossa tai kodissa.

Koska kuolleen syntynyt ei rekisteröidä väestötietojärjestelmään eikä kirkonkirjoihin, tarvitaan ainoastaan hautausmaan kirjanpitoa varten terveydenhuollon toimintayksiköltä tai lääkäriltä hautauslupa, jonka perusteella hautaaminen ja myös mahdollinen hautaan siunaaminen järjestetään.

6 Hätäkastettuna kuolleen tietojen kirjaaminen

Lapsi kirjataan seurakunnan jäseneksi hätäkasteen perusteella ja ilmoitetaan väestötietojärjestelmään.

7 Kuolleeksi julistaminen

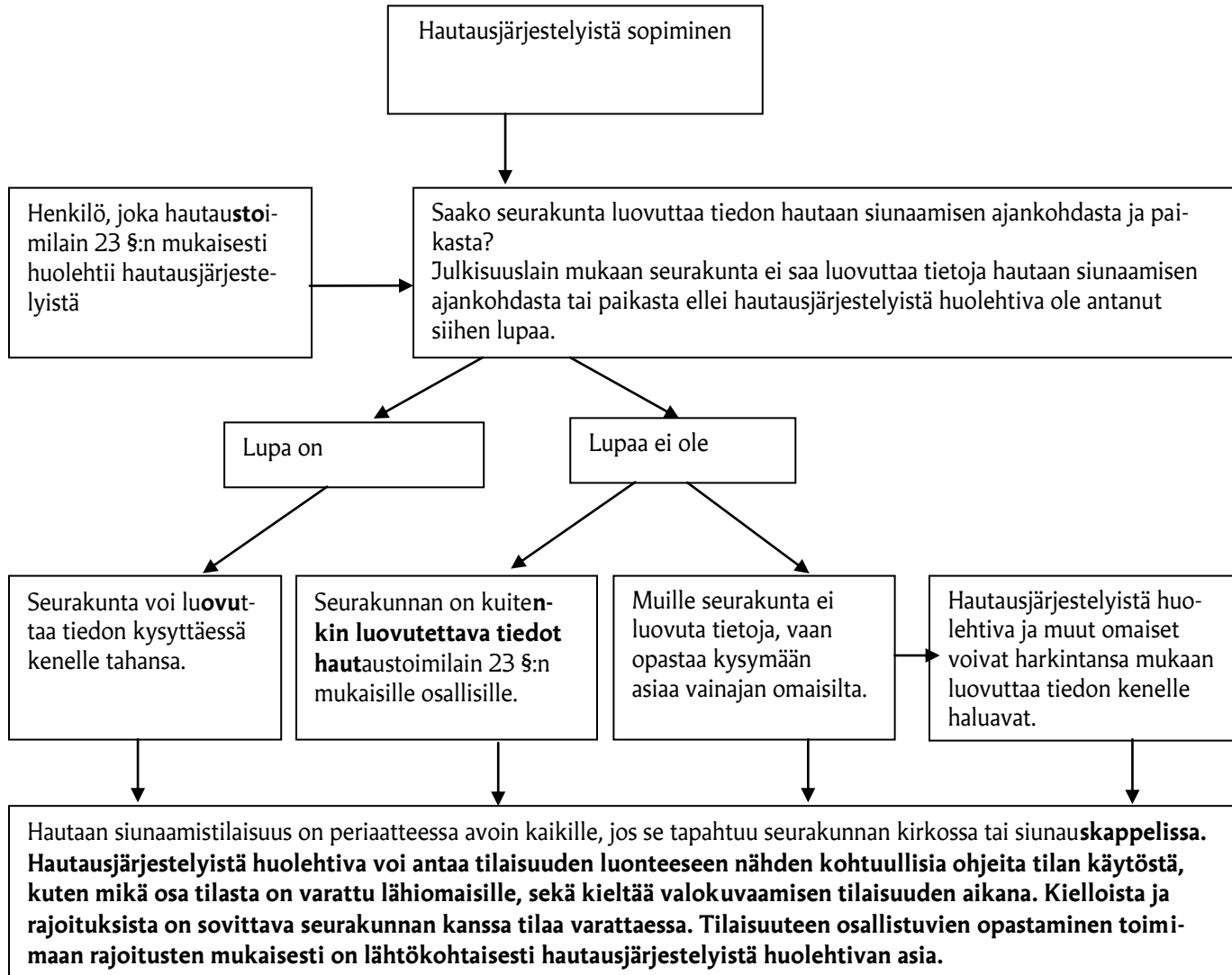
Kadonneen henkilön kuolleeksi julistamisesta päättää käräjäoikeus. Käräjäoikeus ilmoittaa päätöksestä väestötietojärjestelmään, josta se välittyy Kirjuriin.⁹

8 Hautausjärjestelyjä koskeva lomakemalli

Hautausjärjestelyiden yhteydessä sovitaan monista käytännön asioista. Sovituista asioista on hyvä antaa tiedot erikseen paperilla hautausjärjestelyitä hoitavalle henkilölle (yksi kappale omaisille ja yksi kappale seurakunnalle). Tätä tarkoitusta varten on laadittu lomakemalli, joka löytyy Sakastista. Seurakunta voi tarvittaessa muokata sitä omien tarpeidensa ja käytäntöjen mukaisesti itselleen soveltuvaksi.

⁹ Laki kuolleeksi julistamisesta 127/2005

9 Hautaan siunaamisen ajankohtaa ja paikkaa koskevan tiedon julkisuus

*Hautaustoimilain 23 §
Hautausjärjestelyt*

Jollei vainaja ole eläessään nimenomaisesti toivonut tietyn henkilön huolehtivan hautaamiseen, tuhkaamiseen ja tuhkan käsittelyyn liittyvistä järjestelyistä, voivat järjestelyistä huolehtia vainajan eloonjäänyt puoliso tai kuolinhetkellä vainajan kanssa avioliitonomaisissa olosuhteissa yhteisessä taloudessa jatkuvasti elänyt henkilö sekä lähimmät perilliset.

Jollei kukaan 1 momentissa tarkoitetuista henkilöistä huolehdi järjestelyistä, voi myös muu vainajan läheinen huolehtia niistä. Muussa tapauksessa järjestelyistä huolehtii se kunta, jossa vainajalla oli kuollessaan kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta, tai, jos vainajalla ei ollut kotikuntaa, se kunta, jossa vainaja kuollessaan asui.

Jos hautausjärjestelyistä on huolehtinut muu kuin pesän osakas, on hän oikeutettu saamaan kuolinpesän varoista korvauksen kohtuullisista hautauskuluista.

Jos 1 momentissa tarkoitettut henkilöt eivät pääse yksimielisyyteen hautaamisen tavasta, paikasta tai hautaustoimituksesta, käsitellään asia 1 momentissa tarkoitettun henkilön kanteesta siinä käräjäoikeudessa, jonka tuomiopiiriin vainajan kotikunta hänen kuollessaan kuului.